СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LII. Ч. 202. НЮ ЙОРК і ДЖЕРЗІ СИТІ, вівторок, 17-го жовтня 1944. No. 202. NEW YORK and JERSEY CITY, Tuesday, October 17, 1944. VOL. LII.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen, 4-1016 4-0807 THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA FIVE CENTS ELSEWHERE

ВІДСУТНІСТЬ ВОЯКІВ ВПЛИВАЄ НА ВИСЛІД РЕЄСТРАЦІЇ

НЮ ЙОРК. — Реєстрація громадян до голосування в листопаді тривала в місті цілий тиждень і виказала менше число, зареєстрованих, ніж перед виборами на президента в 1940. році. Усіх зареєстрованих є 3,216,613, тобто на 173,847 менше ніж було в 1940. р. Одначе ці цифри не є правдивим показчиком заінтересування громадян у виборах, бо багато молоді пішло на воєнні фронти, а це зменшило значно населення міста.

Хто хоче винайти правдиве число зареєстрованих, мусить узяти і голоси вояків, які вже прислали свої бальоти, а їх є 375,128 для цілого міста. Коли ці бальоти додати до зареєстрованих громадян, то вийде, що в Ню Йорку є управнених до голосування 3½ мілiонів громадян у круглих цифрах, а це значить яких 160,000 більше ніж в 1940. р.

ЛА ФАЛЕТ ПРОТИ ЧОРЧИЛА Й СТАЛІНА.

ВАШИНҐТОН. — У журналі Проґресив вийшов сенатор Роберт М. Ла Фалет з критикою заграничної політики Злучених Держав. Він домагається, щоб Америка покинула „імперіялістичні замисли" Чорчила і „совєтський похід за владу для Сталіна". Ла Фалет домагається від Рузвелта та від Дюїя, щоб вони залишили „змову мовчанки" в деяких точках закордонної політики. На його думку Америка тратить значіння в цілому світі через недостачу ясної заграничної політики. „Час уже Америці зірвати з імперіялістичними замислами Чорчила та з совєтським походом за владу для Сталіна. Час показати Европі, що тут не йде про вибір між комунізмом і хаосом, а час показати, що демократія є великою можливістю на місце обох станів" — пише Ла Фалет.

БУВ ПРОТИ ТРЕТЬОЇ КАНДИДАТУРИ РУЗВЕЛТА, А ПІДТРИМУЄ ЧЕТВЕРТУ.

НЮ ЙОРК. — Незалежний демократичний часопис Ню Йорк Таймс, який вчасі виборів у 1940. р. ішов проти третьої кандидатури президента Рузвелта, написав редакційну статтю, в якій заявляється за четверту кандидатуру Рузвелта на президента. Арґументи подає такі: В початках Рузвелт виказав великий поступ у справах внутрішньої політики Злучених Держав. Опісля його адміністрація поробила значні промахи. У теперішнім положенню обидві великі партії майже не різняться в нічому в справах внутрішньої політики, а зате в заграничних справах є деякі розходження. Але найважніше, це досвід обидвох кандидатів у заграничній політиці.

26,780 ЛІТ ВЯЗНИЦІ ДЛЯ ПОБОРОВИХ ХИТРУНІВ.

НЮ ЙОРК. — Саме минуло 4 роки, як в Америці введено примусовий побір до світової війни. З цієї нагоди директор поборової служби в нюйорській окрузі полк. Артур Мек Дермот оприлюднив деякі цифри й факти із поборової практики. Перша реєстрація поборових розпочалася 16. жовтня 1940. р., бо саме тоді поборовий закон увійшов у силу. Від того часу аж до 1. жовтня 1944. р. Федеральне Бюро Інвестиґацій провірило 417,677 випадків викрутів від військового побору. Це тільки, що можна поставити модерну армію з 33 дивізій піхоти. На тільки випадків викрутів від військового побору засуджено на вязницю 10,490 людей. Вони разом мають відсидіти 26,780 літ у вязниці і заплатити близько міліон долярів грошевої кари.

АРҐЕНТИНСЬКА ОБОРОНА ПЕРЕД ЗАКИДАМИ НЕВТРАЛЬНОСТИ.

БУЕНОС АЙРЕС. — Майже рівночасно з похороном бувшого президента Рамона С. Кастіля вийшла книжка написана ним і міністром закордонних справ д-ром Енріком Руї Ґінязом, під заг. „Майбутність Арґентини". У ній подані причини, чому Арґентина тримається невтральности вчасі теперішньої війни, а вони такі: У початкових пан-американських конференціях принято постанову, що на випадок війни американські републики будуть старатися недопустити війни до Америки. Друга постанова така, що републики мають порозумітися між собою, колиб зайшла потреба зміни становища, а не приймати погляд однієї реепублики. У книжці переповідається хід конференцій відмінно в дечому, як їх подав бувший підсекретар стейту Злучених Держав Сомнер Велес у своїй книжці „Тайм фор Дісижен".

ПЕРШИЙ СНІГ У СТЕЙТІ НЮ ЙОРКУ.

ОЛБЕНІ (Ню Йорк). — У деяких сторонах стейту Ню Йорк упав легкий сніг, а бюро погоди звідомило теж про приморозки понижче демпературп мерзнення в ночи з неділі на понеділок. Найзимніше стало в околиці Ютики й Бофало, де температура впала до 28 ступнів понижче зера.

Український Конгресовий Комітет Апелює до президента Рузвелта в справі польсько-советського граничного спору

ОПРОКИДУЄ АКЦІЮ АМЕРИКАНСЬКИХ ПОЛЯКІВ ЗА НЕНАРУШИМІСТЬ ДАВНИХ ГРАНИЦЬ ПОЛЬЩІ НА СХОДІ, ОБСТОЮЄ АКТ ЗЛУКИ УКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЕЛЬ З 22. СІЧНЯ 1919 ТА ПРОПОНУЄ ПЛЄБІСЦИТ НА ЗАХІДНО-УКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЛЯХ, ЯКЩО Є СУМНІВИ ЩОДО ВОЛІ НАСЕЛЕННЯ НЕ БУТИ ПІД ПОЛЬЩЕЮ І РОСІЄЮ.

The President
White House
Washington, D. C.

Mr. President:

Deeply concerned as you are with securing peace in post-war Europe, you received last Wednesday, October 11, the Memorial Committee of the Polish American Congress and listened to its view on, among other things, the future eastern boundaries of Poland.

Since before the war, the eastern boundaries of Poland embraced Western Ukraine with its some seven million Ukrainian population, we believe that for the same reason that you heard the Polish American delegation you will likewise give heed to the Ukrainian American view on those boundaries, as expressed below by the undersigned Ukrainian Congress Committee of America, which represents communities, organizations and parishes throughout the country composed of both older and younger generation Americans of Ukrainian descent, the older generation being born and raised in Western Ukraine and the younger generation here in America.

At the very outset we are obliged to call your attention to a very important fact which, judging by press reports, the Polish American delegation unconscionably and completely ignored in its inferential references to the current Soviet-Polish border dispute. That fact is that the preponderant majority of the population involved in the Soviet-Polish border dispute is neither Polish, as the Polish delegation would have it appear, nor Russian, but purely Ukrainian, approximately seven million in number, and an integral part of the over 40 million Ukrainian nation which before the war was mostly under Soviet or Polish occupation.

Although it is their fate that hinges on the outcome of the border dispute and although actually they are a third and certainly the most important party to it, these seven million Western Ukrainians are denied, by those who rule them or, by those who pretend to speak for them, the slightest opportunity of freely expressing their will in the matter. Obviously that is contrary to the Atlantic Charter which clearly and unmistakably lays down as a principle the right of a people to determine their political destiny.

May we respectfully remind you, Mr. President, that this denial to the Western Ukrainian population involved in the Soviet-Polish border dispute, of the right to express their will concerning it, will make impossible any just and permanent settlement of the dispute.

Moreover, it will leave the post-war situation there fraught with considerable danger to peace, for a people who are bartered away by the powers that be without the slightest regard to their wishes and rights are bound to be restive. Pre-war history of the Ukrainian people under both Soviet and Polish domination abounds with evidence of such restiveness, especially in times when the foreign occupants of their native land subjected the Ukrainians to oppression and "pacifications" in Western Ukraine and to purges, forced labor, and terrible man-made famines in Eastern Ukraine. Similar evidence can also be found during the recent period of Nazi occupation of Ukraine when the Ukrainian people constantly fought against and harassed their brutal occupants and did not produce from their midst even a single quisling.

Since, however, the Ukrainians over there are denied an opportunity to express their sentiments concerning their post-war fate, and since, moreover, Polish propaganda virtually ignores the very existence of the Ukrainians as such, while Communist propaganda would have the world believe that the Ukrainians under Soviet rule are a happy and contented lot, we, their American kinsmen, removed from them at most by one generation and in the great majority of cases bound to them by family ties, are conscience-bound to speak out in their behalf, as we have so often done in the past.

Accordingly we earnestly petition you, Mr. President, to recommend to the Allied conferences in Washington, London, and Moscow on matters relating to the Soviet-Polish border dispute that, in order to promote peace and security in post-war Eastern Europe, a plebiscite be held in the territory involved in the dispute, namely, Western Ukraine, for the purpose of determining the true wishes of the population therein on the question of their future national allegiance.

In order, however, that the proposed plebiscite in Western Ukraine be fair and convincing, in order that, in the words of the Atlantic Charter, it constitute "the freely expressed wishes of the people concerned," we respectfully suggest that it be held without the presence of Soviet or Polish troops or police, and with local order to be maintained by a United Nations police force, recruited from nationals of countries that have no direct interest in the outcome of the vote.

It is our deep conviction, based on our intimate knowledge of our kinsmen and relatives in Western Ukraine, that the plebiscite we propose would clearly reveal that the Ukrainians there prefer neither Polish nor Soviet Russian rule, but only free and independent Ukrainian rule. And this they would attain only if they would be permitted to reassert their centuries-old freedom-loving traditions by invoking the historic Act of November 1, 1918 establishing the Western Ukrainian Republic, and the historic Act of January 22, 1919, uniting their republic with the Ukrainian National Republic, and proceed as then, twenty-five years ago, to unite themselves with their fellow kinsmen of Eastern Ukraine and establish, within Ukrainian ethnographic boundaries and embodying the entire 40 million Ukrainian nation, a free and independent and sovereign Ukrainian national state, founded on the traditionally Ukrainian democratic principles, and living in peace, security, and close economic collaboration with the neighboring states.

In a word, it is our sincere and well-founded conviction that the unbreakable and centuries-old will to control their own national destinies and to live their own national life would be again clearly demonstrated by our Ukrainian kinsmen in their war-torn native, but foreign-occupied land if they would get the opportunity to express their will and wishes in the matter freely and without alien coercion or interference.

UKRAINIAN CONGRESS COMMITTEE OF AMERICA

Stephen Shumeyko, President.

ОЖИВЛЕННЯ ВІЙНИ НА ПАЦИФІКУ

ПЕРЛ ГАРБОР. — Велика сила найбільших американських бомбовиків ударила в суботу по острові Формозі, що лежить на південний захід від Японії й на схід від Кантону, столиці південного Китаю. Понад сотка бомбовиків скинула велику масу бомб на місто Окаяму, промисловий осередок цього важного острова Японії. Атака на Формозу є видимо вступним маневром до аліянтської інвазії Филипинів.

Незадовго потім японське радіо подало, що японська фльота звела з американськими літаковозами великий бій коло Формози та завдала американцям поважні втрати. Американська команда не потверджує японського звідомлення, а американські моряки висказують свою радість з того, що японська фльота нарешті рішилася вийти на бій.

Тимчасом на азійському сухоземі положення Аліянтів стає ще важче через заняття японцями Квайпинґу, важного центра в південнім Китаю.

БРИТІЙСЬКІ ВІЙСЬКА В АТЕНАХ.

РИМ. — Британські й грецькі війська заняли грецьку столицю Атени й її морський порт Пірей. Цим закінчилася три-літня німецька окупація.

Окупації Атен доконали спільними операціями повітряні й сухоземні війська. До порту Пірею прибуло кілька англійських воєнних кораблів, між котрими були теж грецькі кораблі. Це вказує на повне очищення околиці з німецьких військ.

ЧЕРВОНА АРМІЯ БОМБАРДУЄ БІЛГОРОД.

ЛОНДОН. — Головна кватира маршала Тіта подає, що російські й югославські війська спільними силами штурмують Білгород. У місті йдуть завзяті рукопашні бої, що розтягаються до самого центра міста. Рапорт Тіта незадовго потвердило московське радіо.

АМЕРИКАНЦІ ПОСУВАЮТЬСЯ ПОВОЛИ РУЇНАМИ ААХЕНУ.

ГОЛОВНА КВАТИРА АЛІЯНТСЬКИХ ЕКСПЕДИЦІЙНИХ СИЛ. — З міста Аахену [illegible]ться тепер тільки руїни. Американське бомбардування перемінило його на купу грузів. Тепер піхота Першої Американської Армії входить до нього обережно, продираючися крок за кроком серед румовищ та винищуючи відорвані осередки націстичного спротиву. Німці вже перестали давати своїм силам у місті дальші підкріплення.

За дозволом і під охороною американських військ з міста вибралася валка цивільного населення, 3,000 душ числом, та пішла під аліянтську охорону на захід. Були це переважно жінки й діти, переважно бідніше населення, хоча траплялися між ними й заможніші люди. Всі видно старалися зискати прихильність американських сторожів, котрі відносяться до них з нескритим холодом. Вони висказують свою радість з того, що вирвалися зпід націстичної влади, і раді, коли над ними зявляються американські, а не німецькі літаки. Американці дивуються їх питомій охоті слухати розказів.

ПОТВЕРДЖУЮТЬ ЧУТКИ ПРО СМЕРТЬ РОМЕЛЯ.

ЛОНДОН. — Німецьке радіо подало вістку про смерть маршала Ромеля, найчільнішого німецького полководця. Потверджуючи цим вістку, що вже давно курсувала серед взятих в аліянтський полон німецьких вояків, радіо не подало дати смерти. Сказано, що він умер внаслідок ран, віднесених в автомобільному випадку; це немовби потверджує вістку, що його пострілили важко зо скорострілу американські летуни в Франції.

Ромель був одним з перших визначних офіцирів, що перейшов до націстів ще до часу захоплення ними влади в Німеччині. Він організував для Гітлера громильні відділи проти соціялістів і комуністів у Кобленці, і по обняттю влади Гітлером авансував дуже скоро. Націстична преса й радіо робила з нього героя, і в один час здавалося, що йому прийдеться завдати в Африці й Азії смертельний удар Британській Імперії. По африканській невдачі його далі протеґував Гітлер і установив його начальником оборони західної Европи.

ГОРТІ ПРОСИТЬ АЛІЯНТІВ ПРИМИРЯ, АЛЕ ЙОГО УСУВАЄ КУКЛОВИЙ УРЯД

ЛОНДОН. — Адмірал Горті, що правик Мадярщиною довгі роки як диктатор з титулом реґента, вислав до Аляинтів пропозицію примиря. В кілька годин після оповіщення цього факту через радіо, владу в Мадярщині захопила крайна фашистівська фракція під проводом майора Ференца Салашія.

Уряд Гортія подав був, що до примиря заставив його брак належної військвої допомоги збоку Німеччини, а уряд Салашія проголосив, що уряд Гортія поломав честь, зраджуючи союзників Мадярщини. Новий уряд заявив: „Це є війна незалежности, звернена проти жидів. Хто противиться зусиллю нації, є зрадником. Всі такі люди будуть знищені немилосердно". Одночасно по всій Мадярщині німці почали арештувати й депортувати до Німеччини всіх провідників опозиційних партій.

Новий кукловий уряд закидав теж Гортієви, що він „пробував передати край у руки большевизму", що відай натякує на факт, що Горті пробував в справі примиря порозумітися зо советським урядом у Москві.

Одним з чинників, що заставив адмірала Гортія просити примиря, є важке положення німців на Словаччині, де повстанський рух проти словацького куклового уряду має такі успіхи, що деякі урядовці чеськословацького уряду приїхали назад з Лондону та почали урядувати на Словаччині.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 595 — 7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну ядреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

ААХЕН

Коли командант Американської Першої Армії подав ультимат містови Аахенови, то цим він виразно сказав „між стрічками", що американці хочуть урятувати це місто від воєнної долі. Цим він показав, що він признає це місто за важну історичну памятку, яка заслугує на те, аби остатися ненарушною для грядучих поколінь.

На таке трактування Аахену є багато даних. Місто сягає своїми початками ще часів старинної римської імперії. Ще вчаси Христа їздили туди багаті римляни на гарячі купелі; навіть звали вони місто Аквісґранум у честь Апольона Ґрануса, свого божка гарячих купелів. Воно відограло потім велику ролю в орґанізуванню держав, головно німецької; королі й цісарі цілими віками мали там столицю. Хоча цю ролю перебрали тепер інші міста, все таки Аахен, або як французи його називають Е-де-Шапель, мало велике значіння промислове й торговельне. Зате не мало воно значіння мілітарного: здача його в американські руки не може відбитися траґічно на долю німецької кампанії.

Та націстичний уряд видно рішив інакше. Гітлер, що в 1939. р. клеймував поляків Варшави за спротив, який мусів покінчитися тільки руїною міста, нині робить таке саме рішення в Аахені. Цим він хоче загріти німецький нарід до боротьби на життя й смерть проти Аліянтів, до боротьби, в якій малоб узяти участь не тільки військо, але й цивільне населення. Націстичний провід кличе німців не уступати ні пяди землі. Він винищує всіх військових провідників, які зневірилися в німецьку перемогу й схилялися до переговорів з Аліянтами. Він винищує всі одиниці й партії, які моглиб узяти провід у таких пертрактаціях з Аліянтами; коли недавно тому націстичний уряд подав, що підчас американського повітряного рейду на Ваймар загинули в недалекому концентраційному таборі провідник соціялістів Брейтшайд та провідник комуністів Тельман, то просто вся аліянтська преса догадалася, що ті люди певно згинули не від американської бомби, а від куль ґестаповців у їх кампанії винищувати всіх можливих творців „народнього фронту".

Переводячи консеквентно цю політику неуступчивости, націстичний провід відкинув пропозицію американського команданта на здачу Аахену. Коли цивільне населення виставило білі полотна на знак здачі, ґестаповці їх стягнули, очевидно не без розстрілу кількоро людей. Гімлер, найстарший ґестаповець і тепер фактичний диктатор Німеччини, приказав залозі Аахену битися до останнього вояка.

Американську пропозицію пощадити важну памятку не тільки німецької, а то й західно-европейської культури, відкинено. Націсти признали важнішим показати німцям свою постанову битися до останку. Чи заставить німців гірка доля Аахену, заряджена самим німецьким урядом, можна сумніватися. Поведінка самих аахенців вказує, що розуму вони в тому зарядженню не бачать. Німці поза Аахеном може цього не бачать, поки Аліянти не станують коло них, як нині стоять довкола Аахену.

Чи не вертатись до неграмотности?

Неодин з нас памятає, як то у старім краю колись викликало загальний пострах явище повороту молоді до неграмотности. Як звісно, дітей обовязував шкільний примус. Завдяки йому грамотність була серед молоді значно поширена. Серед дітей у віці 12 до 14 літ вона певно доходила до 75 процентів, себто на кожну сотку дітей принаймні 75 уміло читати й писати. Зате в кілька літ пізніше та сама молодь давала зовсім інакший образ: число неграмотних серед неї був значно вище. Дехто навіть казав, що пересічний парубок або відданиця не вміє не то писати, але й читати, що старшу молодь заливала поворотна неграмотність. Не пишучи, вона затратила штуку писати, не читаючи, забула читати.

Зовсім подібне явище можемо помітити тепер серед української іміґрації в Америці. Очевидно, не серед старшої молоді, бо ця назагал читає й читати вміє, але серед старшої іміґрації. І то навіть серед людей, які заховали до старшого віку знання читання й писаня. Так, навіть люди, які цілими роками й десятками літ читали, перестають читати. Що більше, навіть люди, які читати любили, які читання вважали великою приємністю, на старість починають від книжки й ґазети відвертатися. Всі такі люди находяться на дорозі до поворотної неграмоности. Чим довше цей стан буде тривати, тим тяжче буде їм потім взятися назад до читання, а як потриває він більше літ, то вони навіть якби памятали ще читати й писати, для всяких практичних цілей останутъ властиво неграмотними.

Та ніяка думаюча людина, помітивши в собі таку тенденцію до неграмотности, не оставить справи без заради, але почне шукати причин явища й заради не нього. Деж є причини цього явища?

Правильно буває, що старша людина від читання скорше мучиться, ніж молодь. Це трапляється майже кожному, а тим більше тому, що має якусь будь, хочби найменшу хибу в очах. На таке зарадити ще найлекше: вистарчить піти до доброго окуліста й приміряти собі добрі окуляри. Коли людина вже окуляри має, а її все таки читання мучить, видно треба окуляри перемінити.

Трудніша вже справа зо зарадою на поворотну неграмотність, коли людина в старшому віці має стільки іншої праці, що на читання їй не лишається часу й сили. Це буває часто в період воєнної продукції. В таких випадках люди повинні стерегтися, аби зараз братися назад до читання, як тільки часи навалу праці проминули. Читання це звичка, і як звички не піддержувати практикою, вона скоро звичкою перестає бути: людина від читання відзвичаюється.

Ще важче протиділати нечитанню тих людей, що на старість доходять до байдужности до цілого світу. Дехто на старість іде ще далі й доходить аж до ворожнечі до світу. Так то немовби сама природа приготовляє людину до смерти, малюючи їй світ таким злим, що за ним при смерти жалувати нема чого. Можливо, що це справді лекше вмерти з такою думкою, але багато краще живеться й вмирається людям, які так заняті цікавим світом, що про свою смерть і думати часу не мають. А як виробити цікавість до світа, як не слухаючи, що про нього знають найрозумніші люди світа. А деж це найти, як не в книжці?

Микола Чубатий.

Без чого не піде робота?

(Американським українцям під розвагу).

Переживаємо один із найважніших періодів в житті всього людства, в житті Америки та в житті українського народу в Европі. бовязки супроти Америки повнять американські українці сумлінно та по своїм найкращим силам. Вони вже немов стандаризувалися у виповнюванню тих обовязків в часі кількох літ цеї війни. Одні з тих обовязків це ті повинности, що випливають з права: обовязок воєнної служби, праця в оборонім промислі, тощо. А другі обовязки це радше громадського, непримусового характеру: праця в цивільній обороні, в Червонім Хресті, при продажі воєнних бондів, збірці на Нешенел Вор Фонд і таке друге. В сповнюванні тих патріотичних обовязків все вже уложене; тому все іде в повному порядку, як і йти повинно.

Провід та громадянство.

Та кожний з нас добре розуміє як глибоко лежить нам на серці ще й доля українського народу в Европі; народу наших батьків дідів та прадідів. Не є це справа правного обовязку, але це обовязок нашого серця, нашого сентименту. Станеш до розмови з американським українцем, так він по хвилині звертає розмову на тему, а що там буде з нашими в Европі. Один розуміє цю майбутність так, другий інакше. Неодин збаламучений несумлінними потітишенами, що на недолі українського народу шукають наживи, а може ще й карієри на старість, але він теж відчуває це саме. Навіть і ці збаламучені мають інтерес до рідної землі та до її майбутности, хоч мильно її собі представляють.

Коли з боку американських українців є таке живе заінтересування справами рідної землі та рідних братів в Европі, то видавалосяб, що за словами повинні піти діла. Коли два роки тому був застій у праці українсько-американського проводу, коли вибраний на конґресі у Вашинґтоні 1940 провід не дописував, то ми чули голоси обурення, осуду, і тощо. Може й ці голоси були слушні, але на всякий випадок вони були би слушні тільки в устах тих, що нарікаючи на старий провід далиб докази, що вони готові активно поперти новий провід, колиб він повстав та взявся за роботу.

По різних ходах повстав новий провід американських українців на Другім Конґресі у Філядельфії в січні 1944. Бажання тих тисячів сповнилося, американські українці вибрали собі новий провід у спосіб якнайдемократичніший, як висловився навіть лідер опозиції на цім конґресі. Якщо новий провід повстав в спосіб найбільш демократичний, то чи він милий декому, чи ні, але він є леґальним проводом і його не тільки треба слухати, але й треба поперти його працю усіми силами. Це є одинока льоґічна консеквенція орґанізованого громадянства, якому чужий безлад та анархія.

Праця Українського Конґресового Комітету.

Чи новий провід американських українців кращий від попереднього, чи він більше активний, це полишаємо нашому громадянству. Нахил до несправедливої критики, до так званої критикоманії, у нас доволі поширений, одначе коли узглянднити, що новий Конґресовий Комітет має всего не цілих 9 місяців життя, то роботу зробив він вже значну, коли візьмемо під увагу ще й другу сторону медалі, себто які середники поставило громадянство проводови до розпорядимости, щоб він міг свою роботу вести якслід. Без тої другої частини, ніякий, навіть ангельський провід, нічого не вдіє, коли громадянство не сповнить свого обовязку. А тими обовязками є, живо реаґувати на зарядження проводу та поставити проводови до розпорядимости відповідні матеріяльні ресурси, без чого ніяка праця немислима.

Можна мати і до проводу свої критичні думки, а найбільше тих критичних думок на тему праці нового Конґресового Комітету мають самі члени того комітету, а щоб це пізнати, треба би бути на однім із дуже частих засідань Екзекутиви, всеж таки і найбільше острий критик мусить признати, що поважна робота як на цей час є вже зроблена. Конґресовий Комітет перевів незвичайно удачну кампанію за Пятою Воєнною Позичкою, що поважно піднесло престіж нашого проводу в очах американських влад. Комітет сам інкорпорувався та підготовив оснування Українського Допомогового Комітету, себто українського Вор-Реліфу, що веде тепер працю самостійно і поведе її так, як на його зазиви відгукнеться громадянство. Конґресовий Комітет розпочав теж орґанізаційну працю на місцях. По деяких осередках вже створені окружні комітети; якщо їх ще немає по всіх більших осередках, це теж вже вина місцевого громадянства. Новий Комітет вже кілька разів відгукувся перед американською владою в справі українського народу в Европі. Він видав вже два числа Бюлетина для інформації американців про теперішний стан справи українського народу в Европі. По довших приґотованнях технічних та редакційних появиться на днях перший випуск науково-популярного журналу в англійській мові, що має появлятися правильно що три місяці під назвою „Ді Юкрейніен Квортерлі". В журналі беруть і возьмуть участь американські та українські сили, найкращі, яких можна заанґажувати на американськім континенті. Одні вже взяли участь своєю співпрацею в першім випуску журналу, другі обіцяли свої праці до дальших випусків. На всякий випадок нове видавництво повинно в серіозний спосіб робити корисну інформативну службу в справі теперішнього стану української справи в Европі та гідно боронити права українського народу бути паном на власній землі.

В найближчім часі плянується ряд віч по важніших осередках американської української збірности. Коли ще додамо до того, що Конґресовий Комітет спільно з Комітетом Українців Канади увійшов вже в ближче порозуміння для скоординовання праці видавничої та оборони українського народу в Европі, то навіть і дуже суворий критик мусить признати, що виконано вже поважну працю, яку Комітет все ще вважає тільки початком.

Отже це те, що зробив комітет. О щож тепер зробило то патріотичне громадянство, що так дуже тужило за проводом американських українців у ці історичні часи, коли його не було?

Немає сумніву, що тільки частина зрушилася з оспалости та активно бере участь у починах Конґресового Комітету. Де ті громади, щоб так як от в Дітройті була наладнана орґанізаційна клітина збірки фондів на коштовну працю Комітету. Викази жертв подаються точно у пресі, гріш є під громадською контролею, але нажаль треба ствердити, що саме у цей історичний момент праця Комітету не може розгорнутися вповні через брак гроша. Для прикладу і поставлення перед очі громадянства коштовности такої праці подам для інформації, що тільки один перший випуск журналу коштує без пересилки поштової та експедиції $1,500. В січні має вийти наступне число знов з таким самим коштом. Хто має покривати такі великі видатки?

Правильна праця не може піти без зорґанізовання офісу. Вже хочби висилка першого числа журналу вимагає такого офісу зі стало затрудненою помічною силою та якимсь кермуючим директором. Офісу не можна було досі урухомити з браку гроша.

Це все ставимо перед очі патріотичного громадянства, та кличемо негайно поспішити Конґресовому Комітетови з видатною матеріяльною помічю. Ми маємо тисячі місячних зборів братств, сестрицтв, відділів наших запомогових орґанізацій, Народних Домів, клюбів, тощо. Пора це велика єсть, і наша жертвенність мусить бути велика та постійна. Конґресовий Комітет мусить дістати до своїх рук кількадесять тисяч долярів, щоб справу оборони українського народу в Европі повести по нашим силам та всім можливостям. Булоб найбільшою ганьбою для американських українців та найбільшою радістю для всіх ворогів визволення українського народу в Европі, колиб провід американських українців не міг сповняти своїх завдань тільки через брак гроша в часі, коли, ніде правди діти, гроша по всіх родинах таки Богу дякувати подостатком.

Не будемо нікого вводити в блуд, що ми всилі світ завернути в противну сторону. Не будемо обіцювати золотих успіхів, але обіцяти можемо, що сповнимо все, що в нашій силі зробити та сповнимо гідно, як громадяни вільної Америки та як діти українського народу, вже тому тисяч років охрещеного в державний нарід. Нашим обовязком в Америці зробити все, що в нашій силі та не понизити того прапора, під яким боролися, вмирали на полю бою і в горячці тифу найкращі сини українського народу перед двацять кілька літами.

Подібно як збірки на патріотичні американські потреби, яких прохаемо не ставити на дальше місце, так само і збірки на оборону українського народу в Европі треба нам устандиризувати. От, наприк-

ОЛ. ЛУГОВИЙ. Права автора застережені.

В КІҐТЯХ ДВОГОЛОВОГО ОРЛА

ПОВІСТЬ З-ЧАСІВ ВЕЛИКОЇ ВІЙНИ
У двох частинах
(Перший том трильоґії „Огнем і Кровю"

65)

Ті всі зміни мало що змінили. Торкалися вони верховної команди і команди північно-західнього фронту. На західньому фронті змін не переведено, хоч розгром російських військ спричинив власне західний фронт. Його командант, ґенерал Еверт, далі проявляв неаби які відступальні тенденції. Фон Плеве, брат вбитого революціонерами міністра, потерпав за долю недалекого Петербурга, столиці імперії, тому укріплювався на Двині, останній природній перешкоді німецькому натискови на схід. А ґенерал Іванов не на жарт заходився фортифікувати околиці Киева трьома поясами окопів. Спішно будував стратеґічні мости через Дніпро, на випадок відступу. Скрізь і завжди він висловлював свою зневіру у те, щоб його фронт зміг на Правобережній Україні втриматися, підготовляв ще з весни 1915 року до евакуації такі міста, як Кишинев, Одеса, Камянець, Житомир, Херсон і навіть Киів, хоча... Від Киева до фронту в повітряній, найпростішій лінії, було не менш триста пятьдесять верств простору. А головне — квиївсько-одеський напрям прикривали армії здібних бойових ґенералів — Брусілова і Лечицького; це у всеросійському безлюдді також не аби що значило. Іванов, не вірячи в боєздатність свого фронту, ще рік всеж зоставався його командантом.

XX.

В день здобуття Перемишля австро-німецькими військами виїхав підполковник Паволоцький на фронт. Про відступ російського фронту він знав. Журився, як відшукає Чернигівський полк серед відступального розгардіяшу, йому знайомого ще з Манджурії.

Всунувши кондукторови добре „куку в руку", по кількагодинній дерганині тягарового поїзду добився він до Козятина. На залізних дорогах патріотизмом не хворіли. На своє начальство дивлячись — кондуктори дерли, що могли і собі. Їдучим на фронт старшинам попусту також не давали. Виговорювалися звичайно: перевозити пасажирів, мовляв, не мають права... А пять, чи десять рублівка право те швиденько завжди знаходила.

На стації і перонах в Козятині надибав Паволоцький великі ґурти людей обох полів і всякого віку. Сиділи на пожитках, никали бездільно по стації, прохали хліба у переходячого вояцтва. Жінки метушилися коло малих дітей, як і вони самі брудних, невмиваних. Тут же похожали стаційні жандарми. Картини для Паволоцького були нові. Здогадувався, що це за люди, та щоб впевнитися, запитав переходячого жандарма. Той, приложивши руку до дашка кашкету, відповів бадьоро:

— Це все біженці, ваше високоблагородіє!

— Які біженці? Закладники з Галичини?

— Нікак нет! Закладників австрійських також везуть багато, тільки з ваґонів їх невипускають. Везуть десь за Дніпро. Це з наших ґуберній, з Царства Польського, з Люблинщини, з Холмщини... Попадаються з Володимир-Волинського й Дубенського повітів. Всякі є, ваше в—діє.

— Угм!... Чогож їх з насіджених місць гонять?

— Не можу цього знати! Тільки забагато їх їде. Фронт, кажуть, в катастрофічному стані, ваше високоблагородіє.

— Ну, в катастрофічному... Також ще скажете...

— Точно так, ваше в—діє. Германець, кажуть, до Ковля добирається. Наказ про порядок евакуації, — жандарм тут понизив голос, — ми одержали. Робимо приготування для оцінки будівель і майна по селах...

Вчувши останні слова жандарма Паволоцький пристанув вражений.

— Чиж правда? — спитав здивований. — Чи здаєте собі справу з того, що говорите?

— Свята правда, ваше в—діє. Розпорядок одержано з київського жандармського управління, а вони, треба думати, з штабу фронту. Все біжить.

— Не розповсюджуйте таких чуток! Бо по голові вас за те не погладять. Ще паніку викличете!

— Тут паніки не буде, а от з Киева вже вибираються. Хто багатший — до Ростова, або на Кавказ з родиною мандрує. Там турецький фронт недалеко! Яка наша імперія велика, рантом тісно у ній стає! — говорив жандарм наче задоволено. — Такий розгардіяш на фронті, всі голови потратили.

Від Киева надійшов поїзд. Роздумуючи над всім, сказаним жандармом, попростував Паволоцький до ваґону першої кляси. Чи то жандарм цей звичайний, охочомовний селянський син, цікавий поділитися з усіма новинами, розпираючими його мізок, чи таки свідомий пораженець? Міг би наказати етапному командантови жандарма арештувати, але... Годі надавати вагу необдуманим словам людини, та й непоможе... Фронт справді відступає, цеж ніяка тайна.

У переділах ваґону першої кляси — ще дотримували поділу ваґонів на чотири кляси: у першому їхали старшини вищі ранґою від капітана, у другому всі інші старшини; третім і четвертим підстаршини і вояки та звичайні смертельники-цивілі, — було повно поважних ранґами старшин і ґенералів. Накурено у кожному; обличча пасажирів плавали у синявому димі, наче обличча біблійного Ягве на Синайській горі. Аж у четвертому переділі найшов Паволоцький вільне місце. Старшим ранґою у переділі оказався ґенерал-хорунжий, кіннотчик, хахол по вигляду, і мабуть якась рідня Атанасови Чужбинському. Занадто подібним на нього видався ґенерал Паволоцькому своїм широким обличчам і рідкою темно-рудавою борідкою.

(Дальше буде).

ЖОВТЕНЬ — МІСЯЦЬ ЗАКУПНА І ПОШИРЮВАННЯ КНИЖОК І ВИДАВНИЦТВ В АНҐЛІЙСЬКІЙ МОВІ ПРО УКРАЇНУ ТА УКРАЇНСЬКИЙ НАРІД

КОМУНІКАТ УКРАЇНСЬКО-АМЕРИКАНСЬКОГО ДОПОМОГОВОГО КОМІТЕТУ

10. жовтня 1944)

Як розуміють вагу акції Українсько-Американського Допомогового Комітету вказують отсі листи:

Український Народний Союз, Джерзі Сіти

В залученню пересилаємо чек на суму 300 дол. на організаційно-адміністративні видатки Допомогового Комітету та бажаємо повного успіху в праці допомоги українським жертвам війни.

М. Мурашко, предс.
Д. Галичин, секр.

Провидіння, Філядельфія, Па.

Просимо приняти нашу жертву в сумі 100 дол. на організаційно дміністративні видатки У. А. Д. Комітету та побажання найбільших успіхів в цій гуманітарній акції несення помочі нашим братам.

о. В. Білинський, предс.
А. Цурковський, секр.

Українська Народна Поміч, Пітсбурґ, Па.

В залученню пересилаємо чек на суму 100 дол. на організаційні видатки Допомогового Комітету та желаємо Вам успіху та всього добра. Ми з Вами,

В. Шабатура, предс.
М. Дуткевич, секр.-кас.

Українсько-Американський Допомоговий Комітет.
UKRAINIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE.
847 N. Franklin St., Philadelphia 23, Pa.

Союз Українських-Канадійських Вояків

(ЗА МОРЕМ)

КОМУНІКАТ Ч. 10 — СЕРПЕНЬ 1944.

1. Перший український капелян за морем.

Від самих початків С.У.К.В. ми ставили прохання і домагання до військових властей за морем, щоби для нас призначено двох капелянів, українсько-греко-католицького і українсько-греко-православного. Ми все були того переконання, що при помочі наших капелянів ми ще більше зможемо зібрати і згорнути наших вояків докупи в одну велику українську вояцьку сімю. Нас постійно вища команда запевняла, що наколи статистика покаже нашу скількість то зараз капеляни будуть призначені. Тому одна з цілей СУКВ була зібрати таку статистику.

Ми відразу стрінули ситуацію про яку нам і вам всім вже давно відомо. На початку війни не питали нас „якої релігії", але чи ти „католик чи протестант". Коли сказав щс „католик", то зараз був зарекордований як римо-католик. Коли сказав що инше, то зараз був записаний як протестант. І тому сотки або і тисячі наших хлопців, котрі перед війною були добрі греко-католики або добрі православні, були позаписувані як що инше. Та по довшім часі і за постійним домаганням з Канади від Комітету Українців Канади і від обидвох церков, а з Англії від Союзу Вояків, остаточно нас повідомили: „Два капеляни приїзджають до Вас. Греко-католицьким буде капелян о. Горошко, а греко-православним буде капелян о. Савчук".

З цих двох, призначених на якийсь час для українських вояків за морем, о. Горошко якраз кінчить вишкіл і от будь котрого дня приїде, а прот. о. Савчук вже є.

О. Савчук відвідав наш вояцький дім в Лондоні, перший раз в суботу 12-го серпня. Про його перші враження він вам самий опише або розкаже. Та для нас вояків це був один з великих днів нашого побуту за морем.

Перше Українське Богослуження, відправлене канадійським капеляном, відбулося в неділю 27-го серпня. Зїхалося на це Богослуження поверх 25 вояків. Це, беручи під увагу, що час проголошення був лише один тиждень, і що приїзд до Лондону був заборонений, та що більшість наших вояків тепер знаходиться у Франції, перейшло наші найкращі сподівання. З нагоди Богослуження відбулися наради Союзу і спільний обід, **котрий приготовили наші дівчата-воячки.** Програма цілого зібрання випала дуже успішно. На цей зїзд, голова Союзу, старшина Б. Панчук, спеціяльно прилетів з Франції, **за дозволом найвищої військово-летничої команди.**

СУКВ тепер нетерпеливо очікує приїзду греко-католицького капеляна, о. Горошка, щоби ще раз можна справити спільне свято.

2. Перший Зїзд СУКВ на континенті Европи.

Нераз попередно, на наших зїздах в Менчестер чи в Лондоні, ми між собою говорили, що „От як колись зїдимося в Парижі — а потім в Берліні і в Києві". Тоді це були лише мрії. Сьогодня вони вже доходять здійснення.

Перший зїзд заряджено в дні 25-26 листопаду, з нагоди Листопадового Свята. Де цей зїзд відбудеться ми самі ще не певні, бо це буде залежати від стану війни в ту пору. Та тимчасом ми назначили три місця в чергу — 1. Париж, 2. Брюсель (Бельґія) і 3. Берлін. В часі писання цего комунікату виглядає що Брюсель в Бельґії є найбільше можливе місце. Про це повідомимо пізнійше.

Перші ширші наради СУКВ на континенті Европи відбудуться в Брюселі в неділю 15-го жовтня.

3. Хто приймає українських вояків за морем.

І в Комунікатах СУКВ і в окремих дописах нераз писалося, як нас принимають українці в Менчестер. Про принятя цих наших братів-земляків вповні ніколи не буде можна описати. Панство Лесньовські, Тарнавські, і ціла громада, отворили нам свої доми і готові були і є віддати все що мали і мають. Вони були перші. Та по довшім постою за морем і по дальшім розширеню війни исло цих прибраних батьків зростало і зростає.

І от в Лондоні — родини Давидович, Павлюк і Паньків.

В Африці в Каїро родини Чередніченко, Круглі і ціла громада.

В Італії, Всечесніші Отці в Римі і ціла Українська Громада.

А тепер це саме повторяється у Франції і в Бельґії. На днях кількох нас гостило в Брюселі в домі родини пана і пані Дорошенко. Пан Дорошенко самий голова Союзу Бувших Українських Вояків в Бельґії. Є тут також просвітне товариство, церква і поважна громада. При їх помочі якраз відбудуться наші перші наради 15-го жовтня. Син пана Дорошенка був одним з визначних бельґійських партизан під німецькою окупацією. Тепер звільнена Бельґія віддихає і відживає, і з нею і наше українське населення в Бельґії.

По війні українці в Канаді будуть мали нагоду показати свою вдячність всім цим братам землякам, розкиненим по цілім світі, за те що вони нас так щиро і мило приймають.

4. Кому признання.

Коли орґанізувався Союз Вояків то на лісті наших членів і прихильників були самі чоловічі імена, хлопців і старших, які до певної міри, більше або менше, зросли або виховані при якійсь українській орґанізації або церковній громаді. Та незадовго до нас зголосилися наші дівчата. Не багато їх числом. Від самого початку їх членьства вони взяли і несуть на своїх плечах дуже поважну частину праці СУКВ. Всіх діяльних їх тепер маємо три. Перша була панна Галя Козицька з Келґарі. Від самого початку Галя не жаліла ні часу ні труду ні жадної жертви для справи і ідей, які Союз взяв за свої. Тепер у відсутности богатьох з Управи, панна Козицька ще більше жертвує. Недавно тому, зїзд управи і членів вибрав її як писарку СУКВ на місце пана Хриптула, котрий зістає заступником. Перенесений дальше на північ Англії, йому не було всилі доглянути всіх орґанізаційних справ, як він був би хотів, і як справа вимагала. На те місце панна Козицька, живучи в Лондоні, жертвувала цілий свій вільний час для Союзу і добра українських вояків.

Друга наша воячка це Анна Храплива з Виніпеґу. Панна Храплива є перша воячка старшина в нашім Союзі. Як касієрка і фінансова секретарка панна Храплива тримає в порядку всі бизнесові справи, і всі фінансові рахунки. Це неаби яка робота бо все це треба робити ночами або в ті рідкі хвилі вільного часу. Недавно панна Храплива отримала відзначення Б. Е. М. (Брітіш Емпайр Медал) від Короля Юрія 6-го.

Третя наша воячка є Галя Чернявська, з Веґревил, Алберта. Панна Чернявська тримає в порядку нашу лісту членів, наш адресар вояків і цивільних, і всі урядові рекорди. Кожний лист, який в першу чергу перейде руки секретарки або касієрки або инших членів управи, остаточно попадається в руки панни Чернявської для провірення рекордів.

Та це все вище згадане є їх так сказати „офіційні" становища. Більшість їх праці і пожертвовання є на роботу поза ці призначені обовязки. Чи то приймати наших гостей, чи привитати нових членів, чи зварити борщу, голубців або пирогів, чи вислати хлопцям пакунки, відвідати хорих в шпиталю, приготовити і розіслати обіжники або наш журнал, чи то купити вінок на чиюсь могилу, чи то прибрати кімнати та салю, приготовити престіл на Богослуження, чи то написати листа чи до вояків чи до вас до Канади, ці дівчата все є, і все виконують. Родичі і батьки цих дівчат, як і товариства до яких вони належали, можуть бути горді з них, бо не лише те, що вони віддали свій вік молодий, щоби надягнути мундір і при війську помочи святій справі, але, що поза військові обовязки вони жертвують і віддають цілий свій вільний час для орґанізації і для праці на ріднім полю для рідної справи.

Ми, вояки — в Канаді, в Індії, в Африці, в Італії, в Сицилії, в Англії, у Франції, у Бельґії — і деб ми не знаходились, вдячні цим дівчатам за їхню працю і пожертвовання для свого краю і народу. Честь і слава їм і їх батькам.

Управа Союзу-Українських Канадійських Вояків за Морем.

UKRAINIAN CANADIAN SERVICE-MEN'S ASS'N.
218 Sussex Gardens, Paddington, London W. 2., ENGLAND.

(Переслав до „Свободи": **Комітет Українців Канади).**

лад, на кожних місячних сходинах могла би відбуватися збірка на цілі Конгресового Комітету. На роковинах шлюбу, на хрещенні, тощо, збірки могли би іти на Конґресовий Комітет. Доходи зі забав, балів, та різних підприємств могли би теж іти на Конґресовий Комітет. Коли це все увійде у нашу звичку та стане правилом, тоді Конґресовий Комітет зможе розвинути ширшу та спокійнішу працю без журби про видатки на чергові числа журналу чи на інше. Тому апелюємо до американсько-українського громадянства жертвенно підперти провід в його праці.

Громадянство мусить зробити своє, бо без того робота не піде

Олександер Кошиць

(ЯК ВЕЛИКИЙ МИСТЕЦЬ УКРАЇНСЬКОЇ ЦЕРКОВНОЇ МУЗИКИ)

У філядельфійському „Шляху" поміщено статтю про Покійного Олександра Кошиця, в якій обговорено головно працю Кошиця на полі української церковної музики. З статті передаємо ось те:

* * *

У Виніпеґу, столиці українського життя в Канаді, помер дня 21. вересня б. р. великий музик, композитор і диріґент, Олександер Кошиць, звісний широко американським українцям від двацять років. Втрата це велика і болюча, тимбільша, що в тяжких і непривітливих обставинах, в яких находиться тепер наша рідна земля Україна, розвиток української національної музики є спинений. Бл. п. Олександер Кошиць представляв і плекав цю прадідну нашу українську музику тут на американськім континенті серед американських і канадійських українців та достойно репрезентував її перед культурними народами світа.

Бл. п. професор Кошиць вважається найбільшим знавцем української народньої пісні і це підчеркнено у всіх часописних статтях з приводу його смерти. Ми зі свого боку хочемо згадати, що **бл. п. проф. Кошиць був таксамо найбільшим з живучих українських музиків знавцем української церковної музики,** а то так у її минувшині як і музики сучасної. Зокрема, проф. Кошиць збирав, досліджував, оброблював і видав кілька томів українських народно-церковних напівів так з Придніпрянщини (т. зв. київських) як і галицьких та закарпатських. Оці напіви в обрібці бл. п. проф. Кошиця співаються по многих наших церквах в Старім Краю і на Закарпатті і тут в Америці. Оцим проф. Кошиць положив великі заслуги около заховання і утривалення цеї нашої прадідної народно-церковної музики, що так близька серцеви і духови нашого народу по обох боках Океану.

Це велика заслуга бл. п. Кошиця для нашого обряду, нашої української Церкви і для нашого народу. Можна сказати, що доки нашого обряду в Америці, доти Кошицева Служба Божа та інші релігійні пісні будуть співатися в наших церквах та доти буде жити серед нас память великого Мистця церковної музики, Олександра Кошиця.

Українська церковна музика, оперта на традиції великих церковних хорів у Києві ще від княжих часів, видала в новійших часах трьох великих композиторів: Бортнянського, Веделя і Кошиця. Та коли твори двох перших, компоновані під впливами італійської церковної музики, малоприступні для широкої маси нашого народу, то цілком інакше мається річ з церковною музикою Кошиця. Він зробив з нею те саме, чого він доконав з народними піснями, колядами, щедрівками, кантами і псальмами. Він прямо вхопив оцю народно-церковну мельодику так, як вона ще існує в нашім народі, як вона ще співається по наших старенських деревляних церквах з зафіксував її у своїх знаменитих а так простих і приступних обробках та передав її живучим і грядучим поколінням.

Доля Олександра Кошиця, як усіх йому сучасних українських діячів чи то з культурного чи з політичного чи з іншого поля, була бурливою. Від чверть століття вирваний з рідної землі, він блукав по світі, він не мав пристановища, він не міг вповні приложити та розвинути свого таланту і свого знання. Він розніс славу української пісні по цілім світі, він розсипав оці пісні як перли і самоцвіти по многих краях Европи і Америки — північної і полудневої. Він здобув симпатії для України, де її не могли знайти дипльомати і журналісти, а ключем до цего послужила йому українська пісня, котру він так по мистецьки умів вивести. Але поза всі його тріюмфи і успіхи на міжнароднім полю, треба всеж таки висловити жаль, що цей великий знавець і любитель української народньої і церковно-народньої мельодики не міг спокійно зажити в своїм Києві над Дніпром, щоб там у мирі і в культурнім окруженню та в рідній атмосфері оцю музику досліджувати, плекати, про неї писати, про неї вчити і лишити по собі цілу школу наслідувачів і наслідників.

Проф. Кошиць, нім пустився в світ, викинений большевицькою заверухою, був професором церковної музики у Вищій Духовній Академії, у Києві. Там він досліджував історію української церковної музики, почавши від Володимира Великого і Ярослава Мудрого, опісля з часів Могилянської Академії та українських братських шкіл, 16-го, 17-го і 18-го віків. До цеї історії української музики були в проф. Кошиця надзвичайно цікаві матеріяли. Та доля скитальця не дала йому ніколи нагоди сісти спокійно і дати нам капітальну історію української музики від найдавніших часів аж до нині, якої він безперечно був найбільшим знавцем.

ПОВІДОМЛЯЄМО ВСІ ВІДДІЛИ У. Н. СОЮЗУ з ФІЛЯДЕЛЬФІЇ, ПА., що

ОРҐАНІЗАЦІЙНІ ЗБОРИ

— відбудуться —

В НЕДІЛЮ, 29. ЖОВТНЯ (OCTOBER 29, 1944)

в годині 3. пополудні

В УКРАЇНСЬКІЙ ГАЛІ,

847 Н. Френклин Стріт, Флядельфія, Па.

На ці бзори повинні прийти всі відділові урядники, а також члени, щоб спільно нарадитись в справі успішного закінчення ювилейної кампанії за приєднування нових членів у цьому році Золотого Ювилею У. Н. Союзу. На зборах будуть приявні, також головні урядники У. Н. Союзу. 202,8

Окружний Комітет Від. У. Н. С. м. Флядельфії.

БУТИ ЧЛЕНОМ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, ЗНАЧИТЬ, НАЛЕЖАТИ ДО ТАКОЇ ЗАПОМОГОВОЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ, ЩО ПОБУДОВАНА НА ПЕВНИХ, ТРІВКИХ І СОЛІДНИХ ОСНОВАХ.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

КАРНЕГІ, ПА.

Враження з примірного торжества Золотог Ювилею У. Н. Союзу.

Неділя 1. жовтня остане в мене незабутним днем милих споминів величного торжества, яких мало, а яке відбулось в Карнегі. На запросини о. Кучера загостив я з Йонгставну в цей день до Карнегі і встиг ще бути на концерті і бенкеті. Це не перший раз був я в гарній парохіяльній салі, та цим разом вона мені видалася далеко більшою і кращою. Входжу в салю з гр. Телявськими, які прибули зі мною з Шейрону, Па., і застаю при столах святочну поважну силу людей. Столи в цвітах, сцеа з образами, чартерами відділів Союзу 136, 134, 384 і 264 в Карнегі, а все це у вінках та українських і американських прапорах. На бальконі впадає кожному в вічі великий напис золотими буквами на синьому тлі: „ЗОЛОТИЙ ЮВИЛЕЙ У. Н. СОЮЗУ". Саля мальована в українському стилю, у вишивках, вінки на сцені, пахучі квіти на столах, напис, поважне громадянство, все це зробило на мене велике враження. Кілька хвиль по 4. свято відкриває п. Йосиф Сус, предсідник 136 відділу У. Н. С., короткою річевою промовою і заповідає, що святочною програмою буде проводити о. Маріян Кучер. На сцену вийшов о. Кучер і переповів зібраним про заслуги Українського Народного Союзу і поділився великою радістю з присутними, що українці в Америці діждали Золотого Ювилею Батхка-Союзу. Повстанням з місць віддано пошану помершим Піонірам Союзу. На сцену являється не великий (бо хлопці всі в армії) хор, але гарно дібраний щодо голосів і числа та співає гимни американський і гим У. Н. Союзу. Співана молитва „Отче наш" (ар. Бортнянським з солями) була відспівана мило й чутливо. Підчас цих слів Божих молитви мої думки і вірю, що думки присутніх линули до Бога з просьбою за все, чого нині серця наші в Бога собі бажають: перемоги, кінця війни, повороту наших синів домів, мира, спокою дома і Божої благодати над нами. Всі ці пісні вислухали присутні поважно, стоячи, задумливо й торжественно. В декого було видно сльози на лиці. Це були сльози просьби, віри й надії на Бога. Це були сльози радости з цеї хвилі, що ми, українці, дожили святкувати в своїй салі, свої між собою, Золотий Ювилей своєї Організації, найбільшої й найбагатшої в світі — в вільній країні Вашингтона. Це були сльози молитви, надії й віри в близький час волі для України.

Почали гоститися. Чути було веселі розмови нашої й американської мови, бо між присутніми видно було поважне, навіть на половину більше число вже тут роджених членів Союзу.

Головну святочну промову виголосила головна містопредсідниця Союзу пані Марія Малевич з Пітсбурга. Не довго говорила, але обдумано й щиро. Чути було з її слів і видно було з лиця радість й гордість Батьком-Союзом. Вонаж й передала нам в коротці про зріст сили членів та маєтку Союзу, про силу нащої молодіжи, що горнеться до Нього, про Синів Союзовців, що у війську, а навіть згадала про ті золоті звизди, що вже їх пів сотки, свідчить про геройську смерть наших Союзовців. Це запорука, що скоро буде наша перемога, а заслугу в ній матиме поруч інших теж і наш дорогий Батько-Союз, що теж добре памятає і за мучений український нарід. Хор під умілою батутою працьовитого й щирого дирігента й дяковчителя Василя Львівського, відспівав пісні: Гей на горі там женці жнуть, Їхав Стрілець, та Вечірний дзвін. Тут, коли присутні плескали хорови й дирігентови, о. Кучер пояснив, що співані пісні це композиції Гайворонського й Кошиця. Як згадано Кошиця, великого дирігента і композитора, то присутні повстали з місць й тим віддали пошану Покійному великому синови України.

Гром. Павло Панчак, з Мікізракс, Па., тут роджений Союзовець, говорив в українській а потім в американській мові. Його бесіда була апелем до молоді, щоб вся ставала членами Батька-Союзу й перебирала майно його, як віно батьківське й дідівське, бо ніхто інший не сміє цього нашого майна перебрати, а тільки наші сини, доньки й внуки, діти родичів, що приїхали з України, що розсіяли тут зерно для жнив Союзу, яким нині можемо погордитися. Промова його всім дуже подобалася й була винагороджена оплесками.

Малі діти в народніх строях відтанцювали кілька національних танців України. Солодкі їх усміхи, милі дрібненькі крочки, гарні строї переносили нас у цвитучі садки України й того нашого рідного Поділля, звідки виїхала пані Кучер, що цих молоденьких Союзовців організує, вчить їх вишивати, писанки писати і всього гарного з українського мистецтва. Панна Леся Кучер вивчила цих діточок оцих гарних танців і Спасибіг їй за те, як і діточкам за танці.

Підписаний, покликаний до слова, погратулював лемкам за так гарне торжество, а говорячи про Союз підкреслив, що Батько-Союз дав почин до інших організацій і є піоніром в нашому народньому і церковному життю в Америці. З його працею є так, як я написав у гимні Союзу: „Док цвисти буде Вашингтон і Київ, не згине Батько Союз Дорогий".

Хор відспівав цим разом: Ой дівчина горлиця, Качки, та Дощик. Дирігент й хор дістали від присутніх оплески признання й подяки. Це також всі Союзовці.

Тепер аранжер прочитав привітного листа від гол. секретаря п. Д. Галичина.

Гарні й щирі привітні короткі слова Батькови Союзови висказали: п. Гавриїл Демян від української парохії св. Петра і Павла в Карнегі, Па., п. Юрій Шоломінський від всіх відділів Української Народної Помочі, п. Іван Головатий від всіх відділів У. Н. Союзу в Карнегі, Па., п. Йосиф Корба від відділів Общества Р. Б., п. Г. Ю. Генней, погребник, від громадянства Карнегі, Па., п. Іван Патрош, секр., від членства У. А. Г. Клюбу, а від комітету, що улаштовував свято Золотого Ювилею в Вест Вю Парку секретар злучених відділів Василь Рудавський з Мекізракс, тут роджений, що є рівночасно предсідником парохії в Мекізракс. Він висказав, що свято в парку не докінчене, бо не стало часу, а це свято є продовженням і докінченням тамтого свята, з якого то прийшло чистого приходу (дійсної суми не приходу) около 500 долярів, гроші депозитовані на банкову книжку на імя „Ветеранів 2. світової війни". Книжку показав п. Панчак. Оба вище названі працівники Союзу й бесідники, це тут роджені Союзовці. Гарний привіт зложила й пані Рудавська, дружина Василя, тут роджена. Був і милий привіт від присутного жовніра-старшини, що на відпустці, п. С. Хоритона.

Прекрасну китицю квітів вручили Союзовці з Карнегі, Па., Батькови Союзови, бо з нагоди його Золотого Ювилею зорганізували поверх 65 нових членів. Организованням занималися: пані Юлія Кучер, п. Василь Копко, панни Марія Микіта й Ірина Попівчак.

Прилагоджуванням страв на бенкет занялася пані Розалія Жук з жіноцтвом з сестрицтва св. Анни.

При кінці о. Кучер подякував всім бесідникам, всім присутним гостям, хорови, дірігентови п. Василеви Львівському, і всім, що причинилися до влаштовання свята. Рівнож підніс Многоліттвіє: Головним Урядникам і Екзекутиві У. Н. Союзу, всім Союзовцям на землі Вашингтона і в Канаді, та всім воякам-союзовцям. Тут загуло грімке: „Многая літа".

Надмірно зворушений провідник програми продовжав дальше: Батьку Союзе, Ти своєю 50літньою працею заслужив, щоби Тебе шанувати; Ти для українського народу був учителем; Ти зі своєю посестрою Свободою був просвітителем; Ти був провідником народу; Ти був воїном для покривджених; Ти був все добродітелем для вдовиць і сиріток; Ти Батьку Союзе не будеш маліти, а все будеш рости; Ти будеш видіти Воскресення Великої Соборної України; Ти з всім нашим народом і з цілим світом будеш витати велику, вільну Українську Державу.

Тепер знова вдруге залунав торжественний, взнеслий Гимн У. Н. Союзу.

По цім я зворушений був до того, що не міг повздержатися, але забрав слово і дав признання за щиру працю в громаді і для Союзу о. Кучеру й його пані-дружині й родині, а а всі присутні погодилися зі мною довгими щирими оплесками і „Многоліттвієм". Торжество закінчив хор ще американським й українським гимном.

о. Степан Мусійчук, гість.

ТАРЗАН ч. 1057. Менажерийний служка

Тарзан скочив на одного втікаючого слона, на котрому сидів хлопчина.

„Але ви вмієте скакати!" подивляв хлопчина. „Ви моглиб зараз дістати роботу в цирку".

Тарзан хотів зняти хлопця зо слона, але хлопець не дався. „Я треную звірів. Я лишусь тут, поки вони не впокояться".

Але хлопчина був у більшій небезпеці, як він знав.

ЯКЩО БАЖАЄТЕ ДІСТАТИ ТАКЕ ОБЕЗПЕЧЕННЯ, ЯКЕ БУЛОБ ПЕВНЕ ТА МОДЕРНЕ, А ЗА ЯКЕ ТРЕБА ПЛАТИТИ НИЗЬКУ ОПЛАТУ, ТО ОБЕЗПЕЧІСТЬСЯ В УКРАЇНСЬКІМ НАРОДНІМ СОЮЗІ.